

قره‌باغِ کوهستانی آنگونه که روی داده است...

پروفسور آلکساندر ماناسیان^۱، دکترای فلسفه
آلن غِوُندیان^۲، دکترای علوم سیاسی

مترجم: سرکیس مگردیچیان^۳

ترجمه: ۲۰۱۴ میلادی

انتشارات روایت نو

-
1. Alexander Manasyan
 2. Alen Ghevondyan
 3. Sarkis Megerdichian

فهرست

- ۷- خواننده ایرانی.....
- ۹- سخن آغازین.....
- ۱- ارتساخ - قره‌باغ و تاریخ منطقه، ارتساخ، دژ مرز شرقی ارمنستان..... ۱۱
- ۲- تاریخ ارمنستان - قره‌باغ و منطقه..... ۱۶
- ۳- ارمنستان درونی درون مرزهای امپراتوری روسیه..... ۲۱
- ۴- تکان‌های شدید انقلابی در ماوراء قفقاز شرقی..... ۲۶
- ۵- چرا «آذربایجان» این نام را دارد از کجا می‌آید..... ۳۰
- ۶- تهاجم ترکی و تأسیس دولت ترکی جدید در ماوراء قفقاز..... ۳۷
- ۷- چرا با حمایت شوروی جمهوری آذربایجان شوروی نوع غیر ملی (انترناسیونال) شکل گرفت..... ۴۳
- ۸- شناسایی قره‌باغ کوهستانی، زانگروز، نخجوان بعنوان بخش جدائی‌ناپذیر ارمنستان شوروی..... ۴۶
- ۹- اندیشه ایجاد آذربایجان انترناسیونال در عهد عهدنامه‌های مسکو و قارص..... ۵۰
- ۱۰- الحاق اجباری قره‌باغ کوهستانی، ارمنیان، ملت‌دولت، جمهوری سوسیالیستی شوروی آذربایجان انترناسیونال..... ۵۴
- ۱۱- ناحیه خودمختار قره‌باغ کوهستانی بعنوان واحد دولتی در شوروی..... ۶۰
- ۱۲- ملی کردن دولت انترناسیونال، آذربایجانی گردانی مردمان مسلمان در سالهای شوروی..... ۶۳
- ۱۳- نسل‌کشی فرهنگی بعنوان مبنای مهم بازنویسی تاریخ خودی از طرف آذربایجان..... ۶۸
- ۱۴- عملیات نابودسازی قبرستان جلفا..... ۸۳
- ۱۵- جمعیت ارمنی و ناحیه خودمختار قره‌باغ کوهستانی بعنوان هدف عمده ستم‌ها و فشارهای آذربایجان..... ۹۰

- ۱۶- جنبش قره‌باغ در بستر انحلال اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی..... ۹۵
- ۱۷- نسل‌کشی سومگائیت، آن چگونه اتفاق افتاد..... ۱۰۱
- ۱۸- مرحله پایانی اندیشه دولت مشترک ارمنیان و آذربایجانی‌ها..... ۱۱۴
- ۱۹- مدیریت ویژه در ناحیه خودمختار قره‌باغ کوهستانی..... ۱۱۷
- ۲۰- تصمیم مشترک شورای عالی جمهوری سوسیالیستی شوروی ارمنستان و شورای ملی قره‌باغ کوهستانی درباره اتحاد مجدد..... ۱۲۰
- ۲۱- تصمیم مشترک ۱ دسامبر سال ۱۹۸۸ میلادی درباره اتحاد مجدد جمهوری سوسیالیستی شوروی ارمنستان و ناحیه خودمختار قره‌باغ کوهستانی در پرتوی موقی بین‌المللی و قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی..... ۱۲۲
- ۲۲- نسل‌کشی مردم مابعد، کشتارهای ارمنیان باکو در سال ۱۹۹۰ میلادی..... ۱۳۱
- ۲۳- قانون ۱ آوریل سال ۱۹۹۰ میلادی و روند انحلال اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی..... ۱۴۱
- ۲۴- عملیات «حلقه» و «کرات» در امپراتوری شوروی..... ۱۴۵
- ۲۵- خودداری جمهوری آذربایجان از انشینی حقوقی آذربایجان شوروی..... ۱۵۲
- ۲۶- چرا در باکو از جاننشینی «نوقی» آذربایجان شوروی خودداری کردند؟..... ۱۵۵
- ۲۷- مشروعیت تثبیت جمهوری قره‌باغ کوهستانی در بستر انحلال اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی..... ۱۵۹
- ۲۸- جنگ تحمیلی، باکو با نسل‌کشی ارمنیان تلاش می‌کند مسئله قره‌باغ کوهستانی را حل کند..... ۱۶۴
- ۲۹- فاجعه خوجالو، افسانه؟ یا واقعیت؟..... ۲۰۸
- ۳۰- ماراغا، نسل‌کشی ادامه می‌یابد..... ۲۱۸
- ۳۱- جمهوری قره‌باغ کوهستانی مستقل، دولت بطور قانونی تثبیت رسمی «وز به رسمیت شناخته نشده»..... ۲۲۵
- ۳۲- اصول «تمامیت ارضی» و «حق تعیین سرنوشت آزاد ملت‌ها» در روند صلح و فصل مناقشه قره‌باغ..... ۲۲۸
- ۳۳- خطرات جهانی در رابطه با سیاسی کردن مسئله قره‌باغ به نفع باکو..... ۲۳۳
- ۳۴- مردم گرانی در محاصره..... ۲۳۹
- ۳۵- به جای سخن آخر..... ۲۴۳

سخن آغازین

در قلمروی پسا شوروی مناقشه قره باغ تنها مناقشه‌ای است که در زمان اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی شروع و جلوه درگیری مسلحانه به خود گرفته است. هنگامیکه در ۲۵ دسامبر سال ۱۹۹۱ میلادی در مسکو از فراز کرملین بحم دولتی اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی را به پائین می‌آورد، در سومگانیت و باکو درست در حضور سپاهیان شوروی، کشتار ارمنیان بد وقوع می‌یافت و در بهار سال ۱۹۹۱ میلادی مرکز گورباچفی با شرکت فعاله سپاهیان شوروی سعی می‌کرد قره باغ کوهستانی را از ارمنیان بزداید. سال آخری تاریخ اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی، در سالشمار آن بعنوان سال عملیات محازات کننده «حلقه» (کولتسو) که علیه جمعیت صلح دوست قره باغ که سازماندهی شده بود، وارد شد. آن از ننگین‌ترین صفحات تاریخ امپراتوری شوروی است.

ولی همان سال ۱۹۹۱ میلادی در تاریخ جوان سال اعلام استقلال جمهوری قره باغ کوهستانی نیز وارد شد. کشور که از نقطه نظر اصول حقوق بین المللی و قوانین اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی بعنوان کشور مضمحل شونده، کاملاً بصورت قانونی پا به عرصه وجود نهاده بود، بلافاصله در برابر موضوع دفاع مسلحانه از استقلال و آزادی ایستاد. جمهوری آذربایجان که با نقض اصول حقوق بین المللی و قوانین اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی تشکیل شده بود، کشور تازه استقلال یافته را به زور اسلحه می‌خواست به زانو در آورده و ساکنان آن را از بین ببرد. کشوری که با ادامه استراتژی نسل کشی سومگانیت و با جنگ افسار گسیخته علیه جمهوری قره باغ کوهستانی، سیاست نابودی مردمی که

از حق حیات خود دفاع می‌کردند را دنبال می‌کرد. آرتساخ دعوت به جنگ را قبول کرد و همانگونه که وقایع بعدی نشان دادند، از آن آزمون سربلند بیرون آمد.

پس از خروج اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی از صحنه تاریخ، مودع قره‌باغ به مناقشه مسلحانه بین‌المللی تبدیل شد. علیرغم آتش بس و وقفه در سال ۱۹۹۴ میلادی، مناقشه هنوز حل و فصل نشده است.

با احتساب پیچیدگی روند مذاکراتی که تحت لوای گروه مینسک در جریان داده شد، تا کنون امکان‌پذیر نشده است بر روی میز مذاکرات آن بسته اسناد تاریخی حقوقی و سیاسی‌ای گذاشته شود که می‌تواند بر روی ماهیت و محتوای واقعی مناقشه قره‌باغ روشنایی بیافکند. حتی آن توافق نامه‌ها و قراردادهای بین‌المللی که به این مسئله مستقیماً ارتباط و به قوت باقی هستند، نادیده گرفته می‌شوند. مدارک بطور گسترده شناخته شده نسل‌کشی ارمنیان ماوراء قفقاز در طول یک صد سال گذشته نادیده گرفته می‌شوند. چنین نگرشی به زحمت به حل و فصل کامل و صلح آمیز مناقشه و برقراری ثبات در منطقه کمک نمی‌کند.

در سال ۱۹۹۱ میلادی شناسائی جمهوری اذربایجان با اراضی‌ای که قانوناً به او تعلق نداشتند را باکو بعنوان مجوزی پذیرفت که از طرف جامعه بین‌المللی به او داده شده است تا جنگی علیه قره‌باغ کوهستانی اقامه کند، چیزی که موجب فاجعه برای ده‌ها هزار انسان شد. به خودی خود واضح است که راهی که به سوی صلح و توافق می‌برد، عدالت و حقیقت است، نه چیزهایی که پیداکردنشان در موارد دیگر دشوار نیست. آنها در مدارک تاریخ مناقشه وجود دارند و بطور گسترده شناخته شده هستند. تنها می‌تواند دید آن چیزی را که در جلوی چشم گذاشته شده است. این کتاب در این باره است.